

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

1364
Pismo wysłano
dnia 26. 01. 2018

00398818

LPO.410.033.02.2017

P/17/106

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu
ul. Dożynkowa 9H, 61-662 Poznań
T +48 61 655 62 00, F +48 61 655 62 01
lpo@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/17/106 – Wykonywanie obowiązków przez kuratorów sądowych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontrolerzy	1. Agata Nowak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/189/2017 z dnia 14 listopada 2017 r. 2. Marek Rozwalka, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/200/2017 z dnia 5 grudnia 2017 r. 3. Piotr Iwański, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/199/2017 z dnia 5 grudnia 2017 r. (dowód: akta kontroli str. 1-6)
Jednostka kontrolowana	Sąd Rejonowy Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 32, 60-101 Poznań (dalej: Sąd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Wieczorkowski, Prezes Sądu (od 16 stycznia 2018 r.) ¹ (dowód: akta kontroli str. 8)

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Sąd, w latach 2014-2017, zapewnił zespołom kuratorskiej służby sądowej (dalej: ZKSS, zespół) warunki organizacyjne, umożliwiające prawidłową realizację zadań. Zawodowi kuratorzy sądowi spełniali warunki określone w art. 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych³. Kuratorzy sądowi, zawodowi i społeczni, prawidłowo realizowali zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym oraz podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach i konferencjach. Kierownicy ZKSS sprawowali właściwy nadzór nad działalnością kuratorów sądowych i terminowo realizowali nałożone obowiązki sprawozdawcze.

Kuratorzy społeczni nie byli zapoznani z Polityką Bezpieczeństwa Informacji, co nie sprzyjało zabezpieczeniu przetwarzanych danych. Nie zawarto również umowy z podmiotem przeprowadzającym badania krwi na obecność alkoholu lub środków psychoaktywnych.

Stwierdzone w toku kontroli nieprawidłowości dotyczyły:

- przekroczenia standardów dopuszczalnego obciążenia pracą kuratorów zawodowych,
- niesporządzania dla Sądu sprawozdań z przebiegu nadzoru w jednej sprawie (z 10 kontrolowanych), dotyczącej wykonywania nadzoru nad osobą, w stosunku do której orzeczony został obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu.

¹ W okresie od 1 stycznia 2016 r. do 8 stycznia 2018 r. Prezesem Sądu była Ewa Nerga-Kujawa, od 9 stycznia 2018 r. do 15 stycznia 2018 r. Prezesem Sądu był Kamil Antkowiak

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

³ Dz.U. z 2014 r., poz. 795 ze zm.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Uregulowania i warunki techniczno-organizacyjne umożliwiające prawidłową realizację zadań kuratorów sądowych

Opis stanu
faktycznego

1. Zgodnie z Zarządzeniem nr 1/2017 Prezesa i Dyrektora Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z 12 stycznia 2017 r. w Sądzie funkcjonowały cztery zespoły kuratorskiej służby sądowej (ZKSS), w tym trzy zespoły dla dorosłych (I, II i III ZKSS) oraz jeden zespół ds. rodzinnych i nieletnich (IV ZKSS). Sekretariaty zespołów nie zostały wyodrębnione w strukturze organizacyjnej. Prezes i Dyrektor Sądu określali, w drodze zarządzeń⁴, wysokość ryczałtu, o którym mowa w art. 90 ust. 2 ustawy o kuratorach sądowych, z tytułu zwrotu kosztów ponoszonych w związku ze sprawowanym przez kuratora społecznego nadzorem lub dozorem. W Sądzie nie wprowadzono odrębnych uregulowań wewnętrznych dotyczących funkcjonowania ZKSS.

(dowód: akta kontroli str. 102-116, 636-657)

2. Siedziba trzech ZKSS dla dorosłych mieściła się poza gmachem głównym Sądu, w budynku przy ul. 27 Grudnia 15 w Poznaniu. W wyniku oględzin warunków lokalowych, sprzętu i wyposażenia technicznego, jakimi dysponowali kuratorzy sądowi, stwierdzono, że poszczególne pokoje kuratorów w Zespołach miały powierzchnię od ok. 10 m² do ok. 27 m². Średnia powierzchnia przypadająca na jedną osobę wynosiła od 5 m² do 10 m². Kuratorzy zawodowi pełnili dyżury w siedzibie zespołu 2 dni w tygodniu (kierownicy ZKSS – 3 dni). Dyżury ustalone były w taki sposób, aby w poszczególnych pokojach, jednego dnia dyżurował jeden kurator.

Pomieszczenia zespołów zlokalizowane były na III piętrze budynku. I ZKSS dysponował czterema pomieszczeniami (pokój kierownika oraz trzy pokoje dla sześciorga kuratorów zawodowych), II ZKSS dysponował pięcioma pomieszczeniami (pokój kierownika oraz cztery pokoje dla dziewięciorga kuratorów zawodowych), III ZKSS dysponował czterema pomieszczeniami (pokój kierownika oraz trzy pokoje dla sześciorga kuratorów zawodowych).

Ponadto na tym samym piętrze znajdował się wspólny sekretariat dla tych zespołów (trzech sekretarzy) oraz jedno pomieszczenie socjalne. Każdy z kuratorów zawodowych miał dostęp do biurka oraz do zestawu komputerowego. W każdym pomieszczeniu przeznaczonym dla kuratorów sądowych znajdowały się m.in. drukarka oraz niszczarka do dokumentów (lub urządzenie wielofunkcyjne).

IV ZKSS ds. rodzinnych i nieletnich mieścił się w gmachu głównym Sądu przy Al. Marcinkowskiego 32 w Poznaniu. Do dyspozycji zespołu były trzy pomieszczenia przeznaczone dla kuratorów (w tym pokój kierownika ZKSS i dwa pokoje 10 kuratorów zawodowych) oraz jedno pomieszczenie, w którym mieścił się sekretariat. W każdym pokoju dla kuratorów znajdowały się m.in. dwa zestawy komputerowe, drukarka i niszczarka. Sekretariat był wyposażony w zestaw komputerowy, urządzenie wielofunkcyjne, kserokopiarkę i niszczarkę.

W siedzibach poszczególnych zespołów nie wyodrębniono pomieszczeń przeznaczonych dla kuratorów społecznych.

(dowód: akta kontroli str. 14-25)

⁴ W 2014 r. wydano 5 zarządzeń, w 2015 r. – 5, w 2016 r. – 7, w 2017 r. (do 30 września) - 5

Kuratorzy zawodowi ZKSS korzystali z następujących systemów informatycznych wspomagających działalność kuratorskiej służby sądowej:

- program Kurator 2 (umożliwiający m.in. rejestrację i edycję spraw, przeglądanie zawartości bazy, wykonywanie zestawień, wyliczenie informacji statystycznych),
- program Sędzia 2 (system repertoryjno-biuroowy dla sekretariatów sądowych),
- aplikację umożliwiającą monitorowanie osób odbywających karę pozbawienia wolności w ramach Systemu Dozoru Elektronicznego⁵,
- program NOE-SAD (dostęp do Centralnej Bazy Danych Osób Pozbawionych Wolności, umożliwia wyszukanie informacji o osadzonym)⁶.

Ponadto kuratorzy zawodowi korzystali ze służbowej poczty elektronicznej, komunikatora sieciowego oraz systemu helpdesk, umożliwiającego zgłaszanie problemów ze sprzętem informatycznym. Mimo, iż część czynności w ramach sprawowanej kurateli prowadzona była poza siedzibą ZKSS, kuratorzy nie dysponowali służbowymi telefonami komórkowymi.

(dowód: akta kontroli str. 26-27, 528-543)

3. W latach 2014-2017 kierownicy ZKSS zwracali się z wnioskami dotyczącymi zakupów rzeczowych dotyczącymi m.in. zakupu sprzętu komputerowego, książek, mebli i artykułów biurowych. Zakupy te były realizowane przez Oddział Gospodarczy oraz Oddział Informatyczny. W kontrolowanym okresie nie zrealizowano m.in. zakupu laptopów na potrzeby kuratorów II ZKSS⁷.

Kierownicy ZKSS składali również propozycje kadrowe dotyczące m.in. awansów kuratorów zawodowych, premii i dodatków specjalnych, powołania i odwołania kuratorów społecznych. W kontrolowanym okresie nie odnotowano pisemnych wniosków o zwiększenie liczby etatów kuratorów zawodowych.

(dowód: akta kontroli str. 201-202, 931-956, 1043-1048, 1354-1357, 1806, 1837-1843)

4. W obowiązującej w Sądzie „Polityce Bezpieczeństwa Informacji”⁸ wskazano, że „wszystkie osoby mające dostęp do informacji Sądu” zobowiązane są do przestrzegania zasad określonych w tym dokumencie, w tym m.in. do dbałości o bezpieczeństwo powierzonych mu do przetwarzania, archiwizowania lub przechowywania informacji. Dostęp do danych osobowych następował na podstawie upoważnienia udzielonego przez Głównego Administratora Informacji. W zakresie środków technicznych zapewniono m.in. ochronę kryptograficzną przesyłanych danych.

(dowód: akta kontroli str. 28-101)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. NIK zwraca uwagę, że kuratorzy społeczni, w toku wykonywania czynności (np. w celu sporządzania sprawozdań i kart czynności) nie dysponowali służbowym sprzętem komputerowym i korzystali ze sprzętu prywatnego, co mogło stanowić zagrożenie dla bezpieczeństwa przetwarzanych danych, w tym danych wrażliwych dotyczących osób objętych kuratelą. Kierownik Oddziału Administracyjnego Sądu wyjaśniła, że nie posiada informacji zwrotnej o zapoznaniu się kuratorów

⁵ Tylko kuratorzy I, II i III ZKSS

⁶ jw.

⁷ Zapotrzebowanie zgłoszone 16 maja 2016 r.

⁸ Obowiązująca od 14 października 2016 r.

społecznych z obowiązującą w Sądzie Polityką Bezpieczeństwa Informacji. Stwierdziła, że kuratorzy społeczni, składając ślubowanie, zobowiązują się do zachowania w tajemnicy wszystkich okoliczności w związku z pełnioną funkcją. NIK wskazuje na to, że fakt złożenia ślubowania nie upoważnia do przetwarzania danych w sposób niezgodny z regulacjami obowiązującymi w Sądzie. Zgodnie z zapisami „Polityki Bezpieczeństwa Informacji”, z dokumentem tym powinny zapoznać się „wszystkie osoby mające dostęp do informacji – pracownicy Sądu (...), kadra kierownicza oraz personel firm zewnętrznych”, natomiast zasady w nim zawarte powinny być przestrzegane przez „wszystkie osoby mające dostęp do informacji Sądu”.

(dowód: akta kontroli str. 18-101, 528-543, 569, 575)

2. Ponadto, NIK zwraca uwagę, że IV ZKSS ds. rodzinnych i nieletnich dysponował trzema pomieszczeniami dla 11 kuratorów (w tym dla kierownika zespołu). Wskutek tego, w czasie dyżurów, w każdym z pomieszczeń pracowało dwoje kuratorów zawodowych. Zdaniem NIK, nie zapewniało to odpowiednich warunków do spotkań z podopiecznymi, w tym do prowadzenia czynności z osobami nieletnimi. Kierownik Oddziału Gospodarczego Sądu wyjaśnił, że nie ma możliwości przeznaczenia dodatkowego pomieszczenia na potrzeby zespołu, gdyż wszystkie pomieszczenia mają pełną obsadę.

(dowód: akta kontroli str. 23-24, 609-611)

Ocena częściowa

Warunki lokalowe I, II i III ZKSS były wystarczające. W przypadku IV ZKSS, liczba pomieszczeń była, zdaniem NIK, nieadekwatna do liczby kuratorów. Kuratorzy zawodowi mieli dostęp do systemów informatycznych wspomaganych ich pracę. Brak uregulowań dotyczących przetwarzania danych przez kuratorów społecznych nie sprzyjał zapewnieniu bezpieczeństwa informacji.

2. Organizacja pracy kuratorów sądowych w związku z wykonywaniem nałożonych zadań

Opis stanu faktycznego

1. W okresie objętym kontrolą, w każdym z zespołów na stanowisku sekretarza sądowego pracowała jedna osoba, w wymiarze jednego etatu.

Sekretarze I, II i III ZKSS zajmowali jedno wspólne pomieszczenie w bezpośrednim sąsiedztwie tych zespołów.

Podział obszaru właściwości miejscowej Sądu⁹ na zespoły kuratorskiej służby sądowej dla dorosłych przedstawiał się następująco:

- I ZKSS – dzielnica Nowe Miasto (część południowa) oraz gmina Swarzędz,
- II ZKSS – dzielnica Wilda oraz gminy: Luboń i Puszczykowo,
- III ZKSS – dzielnica Nowe Miasto część północna) oraz gmina Czerwonak.

Podział rejonu między kuratorów zawodowych ustalony był przez kierowników zespołów. W latach 2014-2017 dokonywano doraźnych zmian rejonów, w celu zapewnienia równomiernego obciążenia pracą oraz w związku z długotrwałymi absencjami kuratorów.

(dowód: akta kontroli str. 117-194, 859-870, 1050-1071, 1346-1353, 1788-1805)

2. Limit etatów kuratorskich¹⁰ wg stanu na 30 września 2017 r. wynosił: w I ZKSS – 7, w II ZKSS – 10, w III ZKSS – 7, w IV ZKSS – 11. W latach 2014-2017

⁹ Dzielnice Miasta Poznania: Nowe Miasto i Wilda oraz gminy: Swarzędz, Luboń, Czerwonak, Puszczykowo.

zmniejszono limit etatów w zespołach I oraz III (odpowiednio: o 2 etaty oraz o 1 etat) i zwiększono limit w IV ZKSS (o 1 etat).

(dowód: akta kontroli str. 117-194)

3. W latach 2014-2017, według stanu na dzień 30 września, wystąpiły przypadki przekroczenia limitów dozorów własnych, dozorów powierzonych oraz innych spraw, określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 czerwca 2003 r. w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego¹¹(dalej: rozporządzenie w sprawie standardów obciążenia).

Średnie obciążenie sprawami (z wyłączeniem Kierownika Zespołu) wyliczone według rozporządzenia w sprawie standardów obciążenia w latach 2014 -2017 wyniosło (wg stanu na 30 września):

- w I ZKSS

- w przypadku dozorów własnych, których limit wynosił do 35 spraw: 36,5 w 2014 r., 39,5 w 2015 r., 35,4 w 2016 r., 33 w 2017 r.;
- w przypadku dozorów powierzonych, których limit wynosił 60 spraw: 13,1 w 2014 r., 8,4 w 2015 r., 7,1 w 2016 r., 3,7 w 2017 r.;
- w przypadku kategorii „innych spraw”¹², których limit wynosił do 50 spraw: 60 w 2014 r., 62 w 2015 r., 73,7 w 2016 r., 103 w 2017 r.;

- w II ZKSS

- w przypadku dozorów własnych, których limit wynosił do 35 spraw: 46,4 w 2014 r., 44,7 w 2015 r., 35,2 w 2016 r., 30,8 w 2017 r.;
- w przypadku dozorów powierzonych, których limit wynosił 60 spraw: 18,6 w 2014 r., 13,6 w 2015 r., 7,4 w 2016 r., 2,2 w 2017 r.;
- w przypadku kategorii „innych spraw”¹³, których limit wynosił do 50 spraw: 70,2 w 2014 r., 69,1 w 2015 r., 61 w 2016 r., 61,9 w 2017 r.;

- w III ZKSS

- w przypadku dozorów własnych, których limit wynosił do 35 spraw: 36,1 w 2014 r., 33,3 w 2015 r., 34,3 w 2016 r., 28,5 w 2017 r.;
- w przypadku dozorów powierzonych, których limit wynosił 60 spraw: 22,3 w 2014 r., 14,1 w 2015 r., 11,5 w 2016 r., 7,3 w 2017 r.;
- w przypadku kategorii „innych spraw”¹⁴, których limit wynosił do 50 spraw: 58 w 2014 r., 56,3 w 2015 r., 58,5 w 2016 r., 75,2 w 2017 r.;

- w IV ZKSS ds. rodzinnych i nieletnich

- w przypadku nadzorów własnych, których limit wynosił do 25 spraw: 29 w 2014 r., 27 w 2015 r., 30 w 2016 r., 28 w 2017 r.;
- w przypadku nadzorów powierzonych, których limit wynosił 40 spraw: 60,5 w 2014 r., 59 w 2015 r., 57,5 w 2016 r., 56 w 2017 r.;
- w przypadku kategorii „innych spraw”¹⁵, których limit wynosił do 50 spraw: 28 w 2014 r., 25,6 w 2015 r., 19,5 w 2016 r., 18,7 w 2017 r.;

¹⁰ W tym kierowników

¹¹ Dz.U. Nr 116, poz. 1100

¹² Do kategorii tej zaliczano: warunkowe zawieszenie kary, warunkowe umorzenie, warunkowe zwolnienie bez dozoru, kary ograniczenia wolności, prace społecznie użyteczne, sprawy zawieszone.

¹³ Do kategorii tej zaliczano: kary ograniczenia wolności, prace społecznie użyteczne, kontrolę wykonania obowiązków w okresie próby, sprawy zawieszone.

¹⁴ Do kategorii tej zaliczano: kary ograniczenia wolności, prace społecznie użyteczne, kontrolę wykonania obowiązków w okresie próby, sprawy zawieszone, sprawy dotyczące przygotowania skazanego do zwolnienia z zakładu karnego.

¹⁵ Opieki prawne, obecność przy kontaktach, sprawy z art. 598 kpc, kontrola obowiązku nałożonego na nieletniego lub jego rodzica.

Kierownicy zespołów wykonywali również obowiązki kuratora, tj. realizowali dozory i nadzory:

- kierownik I ZKSS w latach 2014-2017 (wg stanu na 30 września) realizowała odpowiednio: 15, 19, 17, 10 dozorów własnych oraz 0, 15, 12, 6 dozorów powierzonych.
- kierownik II ZKSS w latach 2014-2017 (wg stanu na 30 września) realizowała odpowiednio: 18, 29, 18, 18 dozorów własnych oraz 14, 6, 2, 0 dozorów powierzonych
- kierownik III ZKSS w latach 2014-2017 (wg stanu na 30 września) realizowała odpowiednio: 12, 14, 11, 14 dozorów własnych oraz 14, 16, 6, 4 dozorów powierzonych
- kierownik IV ZKSS w latach 2014-2017 (wg stanu na 30 września) realizowała odpowiednio: 21, 17, 18, 16 nadzorów własnych oraz 54, 64, 66, 51 nadzorów powierzonych.

(dowód: akta kontroli str. 117-194, 576-604)

W badaniu przeprowadzonym na próbie 10 spośród 102 kuratorów społecznych¹⁶ nie wystąpiły przypadki przekroczenia dopuszczalnej liczby sprawowanych dozorów lub nadzorów. Liczba sprawowanych dozorów (nadzorów) przez kontrolowanych kuratorów w latach 2014-2017 wg stanu na dzień 30 września nie przekraczała 10.

(dowód: akta kontroli str. 195-196)

4. Kierownicy ZKSS spełniali wymogi określone w art. 40 ust. 2 ustawy o kuratorach zawodowych, tj. posiadali co najmniej 5-letni staż pracy oraz stopień zawodowy kuratora specjalisty¹⁷ (lub starszego kuratora zawodowego¹⁸). Powołanie na stanowisko kierownika zespołu następowało na wniosek kuratora okręgowego. Kontroli poddano spełnianie wymogów przez dwie osoby spośród 31 kuratorów zawodowych. Ustalono, że kuratorzy spełniali wymagania określone w art. 5 ust. 1 ustawy o kuratorach sądowych oraz w art. 5 ust. 3 tejże ustawy, dotyczące stanu zdrowia wymaganego do podjęcia obowiązków kuratora zawodowego lub aplikanta kuratorskiego. Osoby te poddane zostały badaniom lekarskim i psychologicznym przeprowadzonym na podstawie obowiązującego wówczas rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 8 marca 2002 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych kandydatów do objęcia urzędu sędziego¹⁹.

Kontroli poddano dokumentację kadrową czworga spośród 102 kuratorów społecznych. Kuratorzy społeczni spełniali wymogi określone w art. 84 ust. 1 ustawy o kuratorach sądowych oraz zostali powołani w trybie określonym w ust. 2 tego przepisu.

(dowód: akta kontroli str. 197-200)

5. Kuratorzy zawodowi podnosili kwalifikacje, zgodnie z wymogiem wynikającym z art. 10 ustawy o kuratorach sądowych.

Kuratorzy zawodowi I ZKSS, w 2014 r. uczestniczyli w 16 szkoleniach i konferencjach, w 2015 r. w 21, w 2016 r. – w 13, w 2017 r. (do 28 listopada) – w 25. Dwa szkolenia były organizowane przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury (KSSiP).

¹⁶ W tym pięciu kuratorów społecznych z ZKSS ds. dorosłych oraz pięciu kuratorów społecznych z ZKSS ds. rodzinnych nieletnich.

¹⁷ W dwóch przypadkach

¹⁸ W dwóch przypadkach

¹⁹ Dz. U. nr 26, poz. 263 – uchylone z dniem 1 października 2014 r.

1861

Kuratorzy zawodowi II ZKSS, w 2014 r. uczestniczyli w 12 szkoleniach i konferencjach, w 2015 r. – w 11, w 2016 r. – w 15, w 2017 r. (do 28 listopada) – w 11. Cztery szkolenia były organizowane przez KSSiP.

Kuratorzy zawodowi III ZKSS w 2014 r. uczestniczyli w 16 szkoleniach i konferencjach, w 2015 r. w 22, w 2016 r. – w 22, w 2017 r. (do 28 listopada) – w 30. Cztery szkolenia były organizowane przez KSSiP.

Kuratorzy zawodowi IV ZKSS w 2014 r. uczestniczyli w 8 szkoleniach i konferencjach, w 2015 r. w 12, w 2016 r. – w 20, w 2017 r. (do 28 listopada) – w 23. Jedno szkolenie było organizowane przez KSSiP.

Tematyka szkoleń dotyczyła m.in. przepisów prawnych obowiązujących kuratorów sądowych, funkcjonowania systemu Dozoru Elektronicznego, psychologicznych aspektów pracy kuratora, mediacji, przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz pracy z osobami uzależnionymi.

W latach 2014-2017 (do 28 listopada) kuratorzy społeczni uczestniczyli w szkoleniach organizowanych przez poszczególne zespoły. Szkolenia takie organizowane były co najmniej raz w roku. W kontrolowanym okresie kuratorzy społeczni nie występowali z wnioskami o przeprowadzenie szkoleń.

(dowód: akta kontroli str. 201-202, 900-915, 1016-1042, 1384-1407, 1819-1836)

6. W każdym z zespołów wyznaczono kuratora zawodowego, który zastępował kierownika zespołu podczas jego nieobecności. Osoby te posiadały dostęp do systemów informatycznych, w tym do poczty elektronicznej kierowanej do kierownika ZKSS. Kierownicy I, II i III ZKSS wyjaśnili, że osoby zastępujące (w czasie nieobecności kierownika) dokonywały również kwalifikacji do grup ryzyka, o których mowa w art. 169b §1 Kodeksu karnego wykonawczego²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 466-527, 627-632, 871-882, 1072-1091, 1323-1345, 1774-1787)

7. W latach 2014-2017 (do 28 listopada), w IV ZKSS ds. rodzinnych i nieletnich stwierdzono ogółem osiem przypadków agresji w stosunku do kuratorów sądowych, w tym: cztery przypadki agresji słownej, trzy przypadki agresji słownej i fizycznej oraz jeden przypadek ugryzienia przez psa. W sześciu przypadkach zawiadomiono Policję (lub Prokuraturę). W trzech przypadkach nastąpiło skazanie sprawców na karę ograniczenia wolności, a w trzech przypadkach dochodzenie zostało umorzone. W dniu 12 lipca 2016 r., kierownik IV ZKSS wysłała do biura Kuratora Okręgowego informację dotyczącą bezpieczeństwa kuratorów, w tym przypadków agresji w latach 2015-2016. W pozostałych zespołach nie wystąpiły przypadki agresji w stosunku do kuratorów sądowych.

(dowód: akta kontroli str. 916-918, 1093, 1418, 1844-1853)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W latach 2014-2017 (wg stanu a dzień 30 września każdego roku), wystąpiły przypadki przekroczenia limitów dozorów własnych oraz innych spraw, określonych w rozporządzeniu w sprawie standardów obciążenia pracą kuratora zawodowego:

- w dozorach własnych, których limit wynosił do 35 spraw, na dzień 30 września: w 2014 r. 20 kuratorów posiadało od 1 do 17 dozorów ponad limit; w 2015 r. 18 kuratorów posiadało od 3 do 19 dozorów ponad limit; w 2016 r. dziewięć

²⁰ Dz. U. z 2017 r. poz. 665 ze zm.

kuratorów posiadało od 1 do 9 dozorów ponad limit, w 2017 r. troje kuratorów posiadało od 2 do 15 dozorów ponad limit;

- w kategorii innych spraw, w której limit wynosił do 50 spraw, na dzień 30 września: w 2014 r. 19 kuratorów posiadało od 3 do 44 spraw ponad limit; w 2015 r. 21 kuratorów posiadało od 6 do 43 spraw ponad limit; w 2016 r. 22 kuratorów posiadało od 1 do 44 spraw ponad limit, w 2017 r. 21 kuratorów posiadało od 6 do 78 spraw ponad limit;

- w przypadku kuratorów rodzinnych, w nadzorach własnych, których limit wynosił do 25 spraw, na dzień 30 września: w 2014 r. siedmioro kuratorów posiadało od 1 do 15 nadzorów ponad limit; w 2015 r. pięcioro kuratorów posiadało od 1 do 10 nadzorów ponad limit; w 2016 r. siedmioro kuratorów posiadało od 1 do 15 nadzorów ponad limit, w 2017 r. siedmioro kuratorów posiadało od 2 do 12 nadzorów ponad limit;

- w przypadku kuratorów rodzinnych, w nadzorach powierzonych, których limit wynosił do 40 spraw, na dzień 30 września: w 2014 r. 20 kuratorów posiadało od 14 do 41 nadzorów ponad limit; w 2015 r. 18 kuratorów posiadało od 3 do 32 nadzorów ponad limit; w 2016 r. dziewięciu kuratorów posiadało od 1 do 26 nadzorów ponad limit, w 2017 r. troje kuratorów posiadało od 9 do 35 nadzorów ponad limit.

Kierownik I ZKSS wyjaśniła, że wpływ spraw jest trudny do przewidzenia, a wszystkie sprawy należy przyjąć. W zakresie „innych spraw” występowała duża dynamika wpływu w kontrolowanym okresie. Zdaniem Kierownik I ZKSS, sprawy te wymagały szybkiego podjęcia działań. W celu obniżenia obciążeń wprowadzano np. zmiany w zakresie podziału terenu między kuratorów. Kierownik wyjaśniła, że nie było potrzeby wnioskowania o dodatkowe etaty.

Kierownik II ZKSS wskazała, że liczba spraw wpływających była znaczna, a wszystkie te sprawy należało przyjąć i wykonać. W celu zmniejszenia obciążenia dozorami własnymi Kierownik zespołu polecała, aby powierzać sprawy kuratorom społecznym. Nie wnioskowano o dodatkowe etaty.

Kierownik III ZKSS podała, że przekroczenie norm wynikało z liczby etatów przeznaczonych dla całego okręgu. Sprawy, które wpłynęły musiały być realizowane. Kierownik wskazała, że w okręgu były zespoły znacznie bardziej obciążone, więc nie było możliwości zwiększenia liczby etatów.

Kierownik IV ZKSS, w zakresie przekroczenia norm nadzorów własnych i powierzonych wyjaśniła, że sprawy które wpłynęły według właściwości terenowej sądu musiały być realizowane w terminach określonych w przepisach. Kierownik wskazała, że w ramach posiadanych uprawnień wyrównywała obciążenia pomiędzy poszczególnymi kuratorami zawodowymi. Wyjaśniła, że w kontrolowanym okresie kilkakrotnie prowadzono rozmowy z Kuratorem Okręgowym dotyczące zwiększenia obsady.

(dowód: akta kontroli str. 102-194, 627-635)

Ocena cząstkowa

Kierownicy zespołów, kuratorzy zawodowi oraz kuratorzy społeczni spełniali wymagania określone w ustawie o kuratorach sądowych. W kontrolowanym okresie kuratorzy podnosili swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach i konferencjach. W latach 2014-2017 (według stanu na dzień 30 września) wystąpiły przypadki obciążenia pracą kuratorów zawodowych w wymiarze przekraczającym wartości określone w rozporządzeniu w sprawie standardów obciążenia pracą. Działania podejmowane przez kierowników zespołów w celu likwidacji przyczyn tych przekroczeń nie przyczyniły się do spadku obciążeń.

3. Realizacja przez kuratorów sądowych zadań o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym

Opis stanu faktycznego

1. Liczba spraw wpływających na koniec okresów sprawozdawczych w poszczególnych zespołach kształtowała się następująco:

- I ZKSS – 2014 r. – wpłynęło 955 (w tym 295 dozorów i 495 kar ograniczenia wolności); 2015 r. wpłynęło 891 (w tym 241 dozorów i 484 kary ograniczenia wolności); 2016 r. – wpłynęło 791 (w tym 171 dozorów i 524 kary ograniczenia wolności). W 2016 r. w stosunku do 2014 r. wpłynęło ogółem o 17% mniej spraw, przy czym zmniejszeniu uległa liczba dozorów (o 42%), a wzrosła liczba kar ograniczenia wolności (o 5,8%);

- II ZKSS – 2014 r. – wpłynęło 1163 (w tym 403 dozory i 596 kar ograniczenia wolności); 2015 r. wpłynęło 1.014 (w tym 301 dozorów i 570 kar ograniczenia wolności); 2016 r. – wpłynęło 968 (w tym 181 dozorów i 698 kar ograniczenia wolności). W 2016 r. w stosunku do 2014 r. wpłynęło ogółem o 17% mniej spraw, przy czym zmniejszeniu uległa liczba dozorów (o 55%), a wzrosła liczba kar ograniczenia wolności (o 18%);

- III ZKSS – 2014 r. – wpłynęło 730 (w tym 231 dozorów i 374 kary ograniczenia wolności); 2015 r. wpłynęło 745 (w tym 183 dozory i 436 kar ograniczenia wolności); 2016 r. – wpłynęło 582 (w tym 122 dozory i 352 kary ograniczenia wolności). W 2016 r., w stosunku do 2014 r., wpłynęło ogółem o 20% mniej spraw, przy czym zmniejszeniu uległa zarówno liczba dozorów (o 47%), jak i liczba kar ograniczenia wolności (o 5%);

- IV ZKSS – 2014 r. – wpłynęło 734 (w tym 282 nadzory); 2015 r. wpłynęło 662 (w tym 269 nadzorów); 2016 r. – wpłynęło 526 (w tym 298 nadzorów). W 2016 r., w stosunku do 2014 r. wpłynęło ogółem o 28% mniej spraw.

Liczba wywiadów środowiskowych przeprowadzonych w poszczególnych zespołach była następująca:

- I ZKSS – wywiady przeprowadzone przez kuratorów zawodowych: w 2014 r. – 390, w 2015 r. – 383, w 2016 r. – 343, w 2017 r. (do 30 czerwca) 228; wywiady przeprowadzone przez kuratorów społecznych: w 2014 r. – 17, w 2015 r. – 13, w 2016 r. – 47, w 2017 r. (do 30 czerwca) – 8;

- II ZKSS – wywiady przeprowadzone przez kuratorów zawodowych: w 2014 r. – 385, w 2015 r. – 403, w 2016 r. – 419, w 2017 r. (do 30 czerwca) 218; wywiady przeprowadzone przez kuratorów społecznych: w 2014 r. – 7, w 2015 r. – 0, w 2016 r. – 0, w 2017 r. (do 30 czerwca) – 0;

- III ZKSS – wywiady przeprowadzone przez kuratorów zawodowych: w 2014 r. – 256, w 2015 r. – 270, w 2016 r. – 263, w 2017 r. (do 30 czerwca) – 136; wywiady przeprowadzone przez kuratorów społecznych: w 2014 r. – 16, w 2015 r. – 15, w 2016 r. – 6, w 2017 r. (do 30 czerwca) – 1;

- IV ZKSS – wywiady przeprowadzone przez kuratorów zawodowych: w 2014 r. – 1.805, w 2015 r. – 1.616, w 2016 r. – 1.546, w 2017 r. (do 30 czerwca) – 777; wywiady przeprowadzone przez kuratorów społecznych: w 2014 r. – 547, w 2015 r. – 457, w 2016 r. – 529, w 2017 r. (do 30 czerwca) – 231.

(dowód: akta kontroli str. 203-418)

2. Realizację przez kuratorów zadań o charakterze wychowawczo resocjalizacyjnym sprawdzono na próbie 10 losowo wybranych spraw, w tym pięciu spraw karnych²¹ oraz pięciu spraw rodzinnych²².

Stwierdzono, że działania kuratorów sądowych w sprawach karnych i rodzinnych podejmowane były w sposób prawidłowy i terminowy. Kuratorzy zawodowi sprawowali odpowiednią kontrolę zadań powierzonych kuratorom społecznym, a Kierownicy Zespołów wywiązywali się z obowiązków w zakresie powierzania i nadzoru nad realizacją prowadzonych spraw. Kuratorzy nawiązywali kontakt ze swoimi podopiecznymi, a przebieg prowadzonych spraw został odpowiednio udokumentowany oraz przedstawiony w sprawozdaniach, stosownie do wymogów określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 czerwca 2016 r. w sprawie sposobu i trybu wykonywania czynności przez kuratorów sądowych w sprawach karnych wykonawczych²³, jak również rozporządzeniach Ministra Sprawiedliwości: z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie nadzoru nad nieletnim²⁴ oraz z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych²⁵. Zakres sprawowanego przez kuratora nadzoru oraz istniejące warunki techniczne odpowiadały jednocześnie wymaganiom rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 10 października 2016 r. w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kar, środków karnych i środków zabezpieczających w systemie dozoru elektronicznego²⁶. Wykonano określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej²⁷, czynności dotyczące wnioskowanej pomocy postpenitencjarnej, jak również zrealizowano zadania określone w rozporządzeniu Ministrów Sprawiedliwości oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 7 maja 1983 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania nadzoru nad osobami, w stosunku do których orzeczony został obowiązek poddania się leczeniu odwykowemu²⁸. Badanie przeprowadzone przez NIK wykazało również, iż podejmowane przez kuratora sądowego czynności dotyczące odebrania osoby podlegającej władzy rodzicielskiej odpowiadały wymogom i zasadom określonym w art. 598⁸-598¹² Kpc²⁹.

W odniesieniu do prowadzonego przez kuratora zawodowego nadzoru nad zobowiązanym do podjęcia leczenia odwykowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu w niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego stwierdzono brak sporządzania dla sądu³⁰ sprawozdań z przebiegu nadzoru, do składania których w terminie 3 miesięcy organ ten (przekazując przedmiotowy nadzór w dniu

²¹ Badaniu poddano pięć prowadzonych przez kuratorów sądowych kontrolowanej jednostki spraw karnych dotyczących:

- wykonywania orzeczonego dozoru w związku z warunkowym zawieszeniem kary,
- wykonywania kary pozbawienia wolności w Systemie Dozoru Elektronicznego,
- kontroli wykonania obowiązków przez skazanego w okresie próby bez dozoru,
- wykonywania kary ograniczenia wolności lub pracy społecznie użytecznej,
- udzielenia pomocy postpenitencjarnej.

²² Badaniu poddano pięć prowadzonych przez kuratorów sądowych kontrolowanej jednostki spraw rodzinnych z zakresu:

- wykonywania nadzoru dotyczącego sprawy nieletniego,
- kontroli wykonania nałożonego na nieletniego obowiązku wynikającego z treści postanowienia,
- wykonywania nadzoru w sprawie opiekuńczej, którego przebieg skutkowało odebraniem małoletniego,
- wykonywania nadzoru dotyczącego podjęcia leczenia odwykowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu w niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego,
- obecności kuratora przy kontaktach rodziców z dziećmi.

²³ Dz. U. z 2016 r. poz. 969

²⁴ Dz. U. z 2014 r. poz. 855

²⁵ Dz. U. z 2014 r. poz. 989

²⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 1698

²⁷ Dz. U. z 2015 r. poz. 1544 – uchylone z dniem 20 września 2017 r.

²⁸ Dz. U. z 1983 r. poz. 110 – uchylone z dniem 1 stycznia 2018 r.

²⁹ Dz. U. z 2016 r. poz. 1822 ze zm.

³⁰ W toku postępowania sporządzono dla sądu sprawozdanie z objęcia nadzoru (1 lutego 2015 r.) oraz sprawozdanie z jego zakończenia (3 grudnia 2016 r.).

19 stycznia 2015 r.) zobowiązał kuratora sądowego IV ZKSS, na podstawie § 4 ust. 1 wskazanego wyżej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r.

(Dowód: akta kontroli str. 419-434, 437-444)

3. Kuratorzy zawodowi realizowali obowiązek określony w art. 11 pkt 3 ustawy o kuratorach sądowych, dotyczący współpracy z właściwym samorządem i organizacjami społecznymi, które statutowo zajmują się opieką, wychowaniem, resocjalizacją, leczeniem i świadczeniem pomocy społecznej w środowisku otwartym poprzez współpracę z właściwymi organizacjami: m.in. z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie, poradniami leczenia uzależnień, Powiatowym Urzędem Pracy w Poznaniu i ośrodkami dla bezdomnych. Nie zawierano umów dotyczących współpracy. Ponadto, dziewięcioro kuratorów zawodowych było członkami Zespołów Dyscyplinarnych ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

(Dowód: akta kontroli str. 528-543)

4. Każdy z zespołów dysponował trzema alkoetastami, służącymi do wykonywania badań na obecność alkoholu w organizmie. Kuratorzy I, II i III ZKSS w latach 2014-2017 (do 30 września) przeprowadzili ogółem 326 badań na obecność alkoholu w organizmie osoby objętej kuratelą, w tym: w 2014 r. – 43, w 2015 r. – 131, w 2016 r. – 84, w 2017 r. – 68. Ponadto, w tym okresie przeprowadzono 46 badań na obecność środków odurzających, w tym: w 2014 r. – 4, w 2015 r. – 4, w 2016 r. – 28, w 2017 r. – 10. Kierownik IV ZKSS wyjaśniła, że w latach 2014-2017 nie odnotowano przypadków zastania nieletniego w środowisku rodzinnym w stanie upojenia alkoholowego. Kierownicy II i III ZKSS wyjaśnili, że badania te prowadzono zarówno w siedzibie zespołu, jak i w miejscu zamieszkania (pobytu) osoby objętej kuratelą. W przypadku I ZKSS badania prowadzone były wyłącznie w siedzibie zespołu. Nie wyznaczono osobnego pomieszczenia do ich prowadzenia. Badania odbywały się w pokoju kuratora. W Sądzie nie wprowadzono procedur dotyczących przeprowadzania badań na obecność alkoholu.

(Dowód: akta kontroli str. 627-632, 928-930, 1094-1096, 1414-1417, 1810-1818)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W toku wykonywanego w latach 2015/2016 przez kuratora zawodowego (oraz kuratora społecznego) IV Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, nadzoru dotyczącego podjęcia przez R.P. leczenia odwykowego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu w niestacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego (sygn. akt kur. Alkk 2/15) nie sporządzano dla Sądu sprawozdań z przebiegu tego nadzoru³¹.

Do sporządzania sprawozdań, o których mowa w § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych - w terminie 3 miesięcy, zobowiązał kuratora zawodowego Sąd przekazując przedmiotową sprawę w dniu 19 stycznia 2015 r. do IV ZKSS.

Z wyjaśnień złożonych przez kuratora zawodowego sprawującego ww. nadzór wynikało, że w przedmiotowej sprawie sporządzano dokumentację wymaganą ww. rozporządzeniem, tj. złożono sprawozdanie z objęcia nadzoru i sprawozdanie z jego zakończenia, natomiast sam przebieg nadzoru dokumentowano w formie kart czynności, w odstępach comiesięcznych. Z uwagi na powierzenie sprawy kuratorowi społecznemu uznano, jak podała wyjaśniająca, że karta czynności jest dokumentem wyczerpującym i pozostaje do wglądu sądu na żądanie, zwłaszcza, że większość

³¹ Sporządzono sprawozdanie kuratora społecznego z objęcia nadzoru – 1.02.2015 r. oraz sprawozdanie kuratora społecznego z zakończenia nadzoru – 3.12.2016 r.

kart zwięziona jest podsumowaniem z przebiegu nadzoru i w tutejszym wydziale jest to stosowana praktyka. Wyjaśniająca podała jednocześnie, że w trakcie trwania nadzoru sąd nie wezwał kuratora do przedłożenia sprawozdania z przebiegu leczenia.

(dowód: akta kontroli str. 433-436)

Uwaga dotycząca
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 16 stycznia 2012 r. w sprawie sposobu przeprowadzania badań na obecność alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych w organizmie skazanego lub sprawcy oddanego pod dozór lub zobowiązanego do powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania środków odurzających lub substancji psychotropowych, ich dokumentowania oraz weryfikacji³², skazany lub sprawca, u którego przeprowadzono badanie oraz sądowy kurator zawodowy może dodatkowo zażądać badania krwi, w celu weryfikacji jego wyników. Sąd, w latach 2014-2017, nie posiadał natomiast umowy z właściwym podmiotem, o którym mowa w §6 ust. 2 ww. rozporządzenia, na przeprowadzanie badań krwi na obecność alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych w organizmie skazanego lub sprawcy. Kierownik II ZKSS, w piśmie z dnia 8 lutego 2014 r., zwracał się z prośbą do Dyrektora Sądu o wskazanie takiej placówki, jednak nie uzyskał odpowiedzi. Kierownik Oddziału Administracyjnego wyjaśniła, że Sąd nie zawierał takiej umowy, oraz że nie odnotowano przypadków takich żądań od osób objętych kuratelą.

Zgodnie z przywołanym rozporządzeniem, zarówno skazany (sprawca), jak i kurator zawodowy, mają prawo żądać badania krwi na obecność alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych. W celu realizacji tego prawa konieczne jest zawarcie stosownej umowy z właściwym podmiotem, gdyż w przypadku zgłoszenia takiego żądania, sądowy kurator zawodowy zobowiązuje skazanego lub sprawcę do niezwłocznego stawiennictwa we wskazanej placówce podmiotu leczniczego oraz określa datę i godzinę tego stawiennictwa. Badanie krwi ma na celu weryfikację wyników badania przeprowadzonego za pomocą urządzenia elektronicznego dokonującego pomiaru stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu, wobec czego powinno zostać przeprowadzone bez zbędnej zwłoki.

Ponadto NIK wskazuje, że wszystkie alkotesty będące w posiadaniu zespołów były przekazywane do kalibracji w tym samym czasie (w latach 2014-2017 urządzenia przekazywano do wzorcowania i kalibracji co 6 miesięcy, a proces ten trwał od 13 do 29 dni), wskutek czego, we wskazanym okresie, kuratorzy sądowi nie mieli możliwości przeprowadzania badań na obecność alkoholu. Wobec braku umowy z właściwym podmiotem na badanie krwi na obecność alkoholu, kuratorzy byli pozbawieni możliwości prowadzenia takich badań. Kierownik Oddziału Administracyjnego wyjaśnił, że przekazywanie wszystkich urządzeń jednocześnie było podyktowane względami organizacyjnymi i ekonomicznymi, a zespoły nie zgłaszały nigdy uwag dotyczących braku dostępności alkotestów.

(dowód: akta kontroli str. 567-569, 609-611)

Ocena częściowa

Na próbie dziesięciu spraw prowadzonych w objętym kontrolą okresie stwierdzono, że kuratorzy sądowi wykonywali swoje obowiązki zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami. Kuratorzy przez cały objęty kontrolą okres współpracowali z szeregiem instytucji, których celem jest opieka, resocjalizacja, leczenie oraz pomoc w społecznej readaptacji podopiecznych. NIK zwraca jednak uwagę na brak umowy na przeprowadzanie badań krwi na obecność alkoholu, środków odurzających lub substancji psychotropowych w organizmie skazanego lub sprawcy.

³² Dz. U. poz. 104

4. Nadzór i kontrola nad działalnością kuratorów sądowych

Opis stanu
faktycznego

1. Kierownicy zespołów podejmowali działania, mające na celu równomierne obciążenie kuratorów zadaniami. Podział zadań następował według kryterium terytorialnego. W przypadku zmian kadrowych, nagłego wpływu znacznej liczby spraw lub długotrwałych zwolnień lekarskich, kierownicy ZKSS dokonywali korekt w zakresie podziału terytorialnego oraz przydziału spraw poszczególnym kuratorom sądowym. W kontrolowanym okresie, liczba wprowadzonych korekt wynosiła: w I ZKSS – trzy zmiany, w II ZKSS – sześć zmian, w III ZKSS – cztery zmiany, w IV ZKSS – dwie zmiany.

(dowód: akta kontroli str. 466-527, 859-870, 1050-1071, 1346-1353, 1788-1805)

2. W okresie objętym kontrolą kierownicy ZKSS brali udział w planowaniu i nadzorze nad wydatkowaniem środków finansowych. Kierownicy sporządzali m.in. plany dot. wydatków na wynagrodzenia, nagrody jubileuszowe, wydatki na kuratorów społecznych, wyposażenie, szkolenia i nagrody. W ramach nadzorowania wydatków na ryczałty dla kuratorów społecznych, co kwartał sporządzano informacje o dotychczas poniesionych wydatkach wraz z symulacją planowanych wydatków w kolejnych kwartałach.

Wydatki związane z funkcjonowaniem kuratorów zawodowych wynosiły:

- w 2014 r.: wydatki osobowe 2.939,1 tys. zł, wydatki rzeczowe 487,2 tys. zł, pozostałe³³ – 80,7 tys. zł;
- w 2015 r.: wydatki osobowe 2.886,6 tys. zł, wydatki rzeczowe 79,5 tys. zł, pozostałe – 88,5 tys. zł;
- w 2016 r.: wydatki osobowe 2.999,7 tys. zł, wydatki rzeczowe 116,1 tys. zł, pozostałe – 88,7 tys. zł;
- w 2017 r. (do 30 września): wydatki osobowe 2.240,9 tys. zł, wydatki rzeczowe 50,4 tys. zł, pozostałe – 82,1 tys. zł.

Wydatki związane z funkcjonowaniem kuratorów społecznych wynosiły:

- w 2014 r. – kuratela dla dorosłych 216,5 tys. zł, kuratela rodzinna i nieletnich 314,5 tys. zł;
- w 2015 r. – kuratela dla dorosłych 159,2 tys. zł, kuratela rodzinna i nieletnich 298 tys. zł;
- w 2016 r. – kuratela dla dorosłych 125,5 tys. zł, kuratela rodzinna i nieletnich 336,2 tys. zł;
- w 2017 r. (do 30 września) – kuratela dla dorosłych 55,4 tys. zł, kuratela rodzinna i nieletnich 286,6 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 458-465, 528-543)

3. Kierownicy ZKSS przyznawali kuratorom społecznym ryczałty z tytułu zwrotu kosztów ponoszonych w związku ze sprawowaniem dozoru lub nadzoru. Wysokość ryczałtów określona była w zarządzeniach Prezesa i Dyrektora Sądu. W 2014 r. wydano 5 zarządzeń ustalających wysokość ryczałtu, w 2015 r. – 5, w 2016 r. – 7, w 2017 r. (do 30 września) – 5. W latach 2014-2015 stosowane były dwie stawki ryczałtu. Wysokość przyznanego ryczałtu była uzależniona od stopnia złożoności sprawy³⁴. W okresie objętym kontrolą wysokość ryczałtu wynosiła od 40 zł do 70 zł i wzrastała wraz z końcem roku budżetowego.

(dowód: akta kontroli str. 528-543, 576-604, 636-657)

³³ Ryczałty dla kuratorów zawodowych, wpłaty na PFRON, odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

³⁴ Np. zgodnie z zarządzeniem nr 2/2014 z 2 stycznia 2014 r. wysokość ryczałtu za dozór lub nadzór w zakresie czynności o małym stopniu złożoności wynosił 48 zł, w przypadku dużego stopnia złożoności – 58 zł

4. Nadzorowanie terminowości wykonywania zadań przez kuratorów sądowych sprawowane było przez kierowników ZKSS. Wykorzystywano w tym celu m.in. funkcjonujący w Sądzie system Kurator 2. Nadzór terminowości prowadzony był również co 6 miesięcy, przy okazji ustalania „grupy ryzyka”, o której mowa w art. 169b. § 1 Kkw. Ponadto, kierownicy prowadzili wyrywkowe kontrole terminowości. Przeprowadzone badanie próby spraw potwierdza terminowe realizowanie zadań przez kuratorów sądowych.

(dowód: akta kontroli str. 419-438, 466-527)

5. Kierownicy I, II i III ZKSS omawiali z przewodniczącymi wydziałów bieżące problemy związane z wykonywaniem powierzonych spraw. Ze spotkań tych sporządzano notatki. Z przedłożonych dokumentów wynikało, że w 2014 r. odbyły się 3 spotkania, w 2015 r. – 4, w 2016 r. – 4, w 2017 r. (do 27 listopada) – 7. Ponadto kierownicy zespołów oraz kuratorzy konsultowali postępowania wykonawcze drogą telefoniczną. Kierownik IV ZKSS wyjaśniła, że w zespole nie prowadzono dokumentacji w zakresie spotkań z przewodniczącymi wydziałów. Wskazała, że problemy związane z wykonywaniem wywiadów lub orzeczeń sądu były na bieżąco konsultowane z sędziami nadzorującymi konkretne postępowanie.

(dowód: akta kontroli str. 919-927, 1279-1290, 1408-1413, 1807-1808)

6. W latach 2014-2017 (do 28 listopada) w kontrolowanych ZKSS przeprowadzone zostały łącznie 4 wizytacje, 17 lustracji i pięć kontroli (w tym kontrola funkcjonowania sekretariatów zespołów). Wydane w wyniku przeprowadzonych lustracji zalecenia dotyczyły monitorowania aktywności terenowej kuratorów zawodowych. Zalecenia te zostały wdrożone przez kierowników zespołów.

(dowód: akta kontroli str. 544-551, 676-857, 1097-1278, 1419-1585, 1663-1773)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Kierownicy zespołów podejmowali działania mające na celu równomierne obciążenie pracą poszczególnych kuratorów sądowych. W razie konieczności dokonywano zmian rejonów działania kuratorów. Kierownicy brali udział w planowaniu i nadzorze nad wydatkowaniem środków przeznaczonych na kuratelę sądową oraz nadzorowali terminowość wykonywania obowiązków przez kuratorów. Bieżące problemy związane z prowadzeniem spraw były omawiane z przewodniczącymi właściwych wydziałów Sądu. Zalecenia pokontrolne wydawane w ramach wizytacji i lustracji, były realizowane.

5. Obowiązki o charakterze sprawozdawczym

Opis stanu
faktycznego

1. Kierownicy ZKSS składali półroczne i roczne sprawozdania statystyczne MS-S40 z działalności kuratorskiej służby sądowej. Sprawozdania te były wypełniane z wykorzystaniem danych z systemu „Kurator 2”.

2. Ponadto, kierownicy sporządzali roczne sprawozdania z działalności zespołów, które były przedkładane do Biura Kuratora Okręgowego. Co miesiąc kierownicy ZKSS sporządzali sprawozdania dotyczące obciążeń (dla Kuratora Okręgowego) oraz kwartalne informacje dotyczące ilości spraw dozorowych (dla Dyrektora Sądu).

3. W kontrolowanym okresie kierownicy ZKSS nie zgłaszali wątpliwości interpretacyjnych związanych z wypełnianiem obowiązujących formularzy sprawozdań, ani nie zgłaszali w tym zakresie wniosków do prezesa Sądu bądź Kuratora Okręgowego.

(dowód: akta kontroli str. 203-418, 576-604)

Ocena cząstkowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Kierownicy zespołów sporządzali wymagane sprawozdania i raporty. Sprawozdania MS-S40 składane były terminowo. W kontrolowanym okresie nie zgłaszano wątpliwości związanych z wypełnianiem obowiązujących formularzy.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁵, wnosi o poinformowanie Prezesa Sądu Okręgowego w Poznaniu oraz Kuratora Okręgowego Sądu Okręgowego w Poznaniu o fakcie przekroczenia standardów obciążenia pracą kuratorów sądowych, oraz o zapewnienie sporządzania wymaganych sprawozdań z prowadzonego nadzoru.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 26 stycznia 2018 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Piotr Iwański
st. inspektor kontroli państwowej

Piotr Iwański
podpis

Dyrektor
z up. Grzegorz Malesiński
Wicedyrektor

G. Malesiński
podpis

Na podstawie art. 35c ust 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, dokonuję, w trybie art. 54 ust 1 pkt 5 ustawy, wystąpienia pokontrolnego, poprzez zastępcę na st. k. w. w. w. w. 13 od góry słowa "Dyscyplinarny" słowem "interdyscyplinarny" 2. marca 2018 r. G. Malesiński

26.01.2018

³⁵ Dz. U., z 2017 r., poz. 524